

**Рекомендована література
та інформаційні ресурси
до курсу «Історія релігійних спільнот України»**

Рекомендована література

1. Балух В. Благодійницька діяльність Церкви в Україні (XVIII – перша половина XIX ст.). *Світоглядно-ціннісні засади соціальної інтеграції й інклюзивні практики в Україні*. Матеріали міжнародної науково практичної конференції (м. Чернівці, 30-31 жовтня 2025 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. С. 156–159. URL: <https://philcult.chnu.edu.ua/media/z3slng4/svitohliadno-tsinnisni-zasady-sotsialnoi-intehratsii-i-inkliuzyvni-praktyky-v-ukraini.pdf#page=157>
2. Бондарчук П. Релігійне життя населення. *Українське суспільство в 1960–1980-х рр. Історичні нариси* / Відп. ред. В. Даниленко; Упоряд.: В. Крупина, М. Смольницька. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2022. С. 776–885. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018684>
3. Ветошніков К. Надання дозволу на висвячення Київського митрополита Московському Патріарху в 1686 році. *Труди Київської духовної академії*. 2024. Т. 24. С. 244–285. URL: <https://works.kpba.edu.ua/index.php/trudy/article/download/25/28/88>
4. Висновок релігієзнавчої експертизи Статуту про управління Української Православної Церкви на наявність церковно-канонічного зв'язку з Московським патріархатом. 2023. 27 січня. URL: <https://dess.gov.ua/vysnovok-relihiieznavchoi-ekspertyzy-statutu-pro-upravlinnia-ukrainskoi-pravoslavnoi-tserkvy/>
5. Ігнатуша О., Грузова Т. Церква в умовах Голодомору 1932–1933 рр.: історіографічний дискурс. *Сторінки історії*. 2021. № 43. С. 64–79. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5244.53.2021.248481>
6. Ігнатуша О., Ігнатуша О., Ігнатуша Г. Релігія та Дніпробуд (1927–1932): ілюзія вигнання. *Краєзнавство*. 2023. № 1-2. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.15407/kraieznavstvo2023.01-02.079>
7. Ігнатуша О. М. Церква як інформаційна платформа для поширення російських імперських наративів в Україні XIX ст. (Мікроісторичні епізоди). *Вчені записки ТНУ імені В.І Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2025. Т. 36 (75). № 2. С. 70–77. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2025/2.10>
8. Історія Української Православної Церкви / Д. Гордієнко, В. Клос, Ю. Мицик, І. Преловська. Харків : Фоліо, 2025. 256 с.
9. Киричук О. Дослідження історії християнської Церкви в X–XVII ст. на сторінках Наукового щорічника «Історія релігій в Україні» (2010–2020). *Історія релігій в Україні: науковий щорічник*. Львів: Видавнич. відділ Львів. музею історії релігії «Логос», 2021. Вип. 31. С. 42–58. URL: <https://religio.org.ua/index.php/religio/article/view/1374/1374>
10. Клепак А. Рух за автокефалію української церкви в перший рік революції: настрої, тенденції та внутрішній спротив серед духовенства (за матеріалами газети «Нова рада»). *Сіверянський літопис*, 2025. № 2, С. 74–81. URL: <https://doi.org/10.58407/litopis.250208>
11. Колодний А. М., Филипович Л. О. Іван Огієнко про право України на свою православну автокефалію. *Історія релігій в Україні: науковий щорічник*. Львів: Видавнич. відділ Львів. музею історії релігії «Логос», 2022. Вип. 32. С. 5–15. URL: <https://religio.org.ua/index.php/religio/article/view/1437/1447>
12. Колодний А. М. Релігія в контексті світоглядних виявів Тараса Шевченка (до двісті десятої річниці від дня народження поета-мислителя). *Українське Релігієзнавство*. 2024. Вип. 95. С. 78–87.
13. Лисенко О. «Православний фронт» гібридного протистояння. Київ: ТОВ «Видавництво "Кліо"», 2025. 256 с.

14. Міжнародна конференція «Церковна дипломатія і релігійний вимір російсько-української війни». Програма конференції. 2023. 29-30 червня. *Український Католицький Університет*. Офіційний сайт. URL: <https://ucu.edu.ua/events/mizhnarodna-konferentsiya-tserkovna-dyplomatiya-i-religijnyj-vymir-rosijsko-ukrayinskoyi-vijny/>
15. Преловська І. Синодально-Канонічний Томос Вселенського Константинопольського патріархату 13 листопада 1924 року: причини й обставини появи та наслідки для Православної Церкви в Україні (До 100-ої річниці з нагоди підписання документа). *Труди Київської духовної академії*. 2024. Т. 24. С. 177–210. URL: <https://works.kpba.edu.ua/index.php/trudy/article/view/191/181>
16. Причорномор'я: історико-правовий, мовний, етнокультурний та релігійний виміри: збірник наукових праць. Вип. 10 / Відп. ред. М. І. Михайлуца; Упоряд.: О. Дзинглюк, К. Поткіна. Одеса: Олді+, 2025. 586 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018957>
17. Ричка В. Княгиня Ольга: Предвісниця християнської землі. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2025. 296 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0018887>
18. Саган О. Сучасне православ'я в Україні: «розмосковлення» історії та перспективи розвитку. Тернопіль: Крила, 2024. 224 с.
19. Слово Митрополита Київського і всієї України Епіфанія з нагоди четвертої річниці Об'єднавчого Собору. *Труди Київської духовної академії*. 2022. Т. 22. С. 14–15. URL: <https://works.kpba.edu.ua/index.php/trudy/article/view/51/55>
20. Солохненко В. Культурно-просвітня діяльність протестантів на українських теренах другої чверті XVI – середини XVII ст. у працях вітчизняних дослідників. *Сіверянський літопис*. 2024. № 5, С. 145–155. URL: <https://doi.org/10.58407/litopis.240517>
21. Тарасенко С. В. Українське капеланство в контексті державно-релігійних процесів: історичний та сучасний вимір. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2025. № 2. Т. 36(75). С. 131–138. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/2_2025/21.pdf
22. Токман В. Українська автокефалія в національному та глокальному контекстах. *Стратегічна панорама*. 2023. № 1. С. 47–58. URL: <https://doi.org/10.53679/2616-9460.1.2023.05>
23. Труш Т. В. Християнська геополітика: Його Всесвятість Вселенський Патріарх Варфоломій I та українська автокефалія. *Софія. Бюлетень гуманних і релігійних студій*, 2022. № 19(1). С. 67–70. URL: <https://doi.org/10.17721/sophia.2022.19.15>
24. Українське суспільство, держава і церква під час війни. церковно-релігійна ситуація в Україні-2024 (Інформаційні матеріали). Київ: Razumkov centre, 2024. 116 с. URL: <https://surl.lu/gzrokk>
25. Чистяков В. Імперська політика Катерини II щодо української церкви (друга половина XVIII ст.) в українській діаспорній історіографії. *Сіверянський літопис*, 2024. № 6. С. 86–98. <https://doi.org/10.58407/litopis.240609>
26. Casanova José. The Three Kyivan Churches of Ukraine and the Three Romes. *East/West: Journal of Ukrainian Studies*. 2022. Vol. 9. No. 1. P. 209–234. DOI: <https://doi.org/10.21226/ewjus714>
27. Ihnatusha O. Soviet anti-religious hybrid propaganda in Ukraine in the 1930s: nature and specificity. *Propaganda and public consciousness in the south and east of Ukraine (1930s – early XXI century) : scientific monograph / V. Burenkov, T. Vynarchuk, T. Hruzova and others*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. P. 46–69. URL: https://files.znu.edu.ua/files/ZNU_Monographs/0061991.pdf
28. Kotzer S. Russian Orthodoxy, Nationalism and the Soviet State during the Gorbachev Years, 1985–1991. *Journal of Church and State*. 2021. Vol. 63. No 2. P. 340–342. DOI: <https://doi.org/10.1093/jcs/csab012>

29. Negron Zacarias. To Whom Much is Given: The Russian Orthodox Church's Role in the Russo-Ukrainian War. *Journal of Church and State*. 2025; Vol. 67. No 1 : csae046. DOI.org/10.1093/jcs/csae046
30. Kałużny Tadeusz. De Facto or De Iure? Ukrainian Autocephaly as a Contentious Issue in Orthodoxy. *Collectanea Theologica*. 2023. 93(3). P. 175–200. DOI: <https://doi.org/10.21697/ct.2023.93.3.07>

Інформаційні ресурси

1. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій. URL: <http://vrciro.org.ua/ua/>
2. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
3. Інститут релігійної свободи. URL: <http://www.irs.in.ua>
4. Історична правда. URL: <http://www.istpravda.com.ua/>
5. Львівський музей історії релігії. URL: <http://www.museum.lviv.ua>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Православна Церква України. URL: <https://www.pomisna.info /uk/>
8. Релігійно-інформаційна служба України. URL: <http://risu.org.ua>
9. Релігія в Україні. URL: <http://www.religion.in.ua>
10. Українське релігієзнавство. URL: <https://uars.info/index.php/uars>
11. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://www.memory.gov.ua/sitemap>
12. Український історичний журнал. URL: <http://uhj.history.org.ua/uk/home>
13. **Український католицький університет (УКУ):** <https://ucu.edu.ua>.
14. Historians.in.ua. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/>
15. Zaporizhzhia Historical Review. URL: <https://istznu.org/index.php/journal>